

Asia: VN/2321/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elintarviketeollisuusliitto (myöhemmin ETL) pitää työperäisen hyväksikäytön ehkäisyä tärkeänä tavoitteena, joka suojaa kaikkia osapuolia ja turvaa reilun kilpailun työmarkkinoilla. Lisäksi se on tärkeää myös kansainvälisen rekrytoinnin hyväksyttävyyden ja Suomen maakuvan näkökulmasta. Hyväksikäytön torjunnan rinnalla tulee kuitenkin huolehtia laillisen työperäisen maahanmuuton sujuvuudesta ja pitää huoli lupaprosessien edelleen nopeuttamisesta. Elintarviketeollisuudessa osaavan työvoiman saatavuudessa on alueellisia haasteita, ja kansainvälinen työvoima tulee jatkossakin olemaan osa haasteen ratkaisua.

Hallituksen esityksen tavoitteena on tehostaa Maahanmuuttoviraston keinoja ehkäistä työntekijöiden hyväksikäyttöä ja asettaa työnantajille tiukempia seuraamuksia väärinkäytöksistä. ETL korostaa oikeusturvan, ennakoitavuuden ja suhteellisuusperiaatteen merkitystä sääntelyn toteuttamisessa sekä toivoo selkeyttä erityisesti rekrytointimaksujen kieltämisessä ja pidättäytymispäätösten käytössä.

Hallituksen esityksen mukaisesti työnantajan tulisi vakuuttaa, ettei se ole perinyt työntekijältä maksuja työsuhteen solmimisesta (ns. kynnysrahat). ETL kannattaa toimia, joilla ehkäistään ns. kynnysrahoja ja muita työpaikan saamisen ehtona perittäviä maksuja. Olisi tärkeää varmistaa, että työnantajan vastuu rajautuu sen omaan toimintaan eikä vastuullisesti toimiva työnantaja joudu pidättäytymispäätösharkinnan kohteeksi tilanteessa, jossa se ei ole ollut osallisena kolmansien osapuolten maksujen perimisessä.

ETL korostaa, että pidättäytymispäätöksen tulisi olla oikeasuhtainen seuraamuksena ja sen tulisi kohdistua aidosti merkittävään ja moitittavaan menettelyyn. Päätös voi olla työnantajan kannalta

merkittävä seuraamus, eikä sitä tulisi määrätä vähäisistä ja nopeasti korjattavissa olevista virheistä tai laiminlyönnöistä. Työnantajalle tulisi tällaisissa tilanteissa olla mahdollisuus korjata menettelynsä ennen pidättäytymispäätöksen tekemistä. Arvioinnissa on otettava myös huomioon se, että työehtosopimusten tulkinnat ja palkkausjärjestelmät ja palkkojen määräytyminen voivat olla monimutkaisia ja työehtosopimusten soveltamiseen voi liittyä aidosti tulkinnanvaraisia tilanteita. Se, että työnantajan tulkinta myöhemmin osoittautuisi työehtosopimuksen vastaiseksi, ei saisi sellaisenaan johtaa kuukausien mittaiseen pidättäytymispäätökseen. Esitysluonnoksen perustelut ovat hyväksyttävän syyn osalta tarpeettoman kapeat. Siksi perusteluissa (lakiesityksen 187 §:n 3 momentti, yksityiskohtaiset perustelut) tulisi täsmentää tarkemmin hyväksyttävän syyn arviointia siten että tunnistetaan tällaiset ymmärrettävät ja yleensä tahattomat tulkintavirheet ja ne otetaan arvioinnissa huomioon. ETL korostaa lisäksi, että pidättäytymispäätöksen tulee perustua riittävän luotettavasti selvitettyyn ja todennettuun laiminlyöntiin tai rikkomukseen. Jatkovalmistelussa tulisi täsmentää, millaista selvitystä työnantajan menettelystä edellytetään ennen pidättäytymispäätöksen tekemistä.

ETL pitää tärkeänä, että työperäisen hyväksikäytön torjunnassa tunnistetaan myös elinkeinoelämän ja työnantajien oma ennakoiva vastuullisuustyö. Elintarviketeollisuus on aktiivisesti mukana kehittämässä vapaaehtoisia toimintamalleja, joilla tunnistettuja haasteita pyritään ratkaisemaan koko arvoketjun yhteistyöllä. Lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan rinnalla on tärkeää kannustaa tällaisten käytäntöjen kehittämiseen ja laajaan käyttöönottoon.

ETL pitää tärkeänä, että työperäisen hyväksikäytön torjunnan ohella kiinnitetään edelleen huomioita työluopaprosessien sujuvoittamiseen, käsittelyaikojen lyhentämiseen ja prosessien ennakoitavuuteen. Vastuullisesti toimivien työnantajien rekrytointi- ja lupaprosessien ei tule aiheettomasti vaikeutua lupamenettelyjen tai epäselvän sääntelyn vuoksi.

Korhonen Maiju
Elintarviketeollisuusliitto ry